



Роксолана ВІРЛАН – сучасна українська поетеса з діаспори. Ось як говорить про себе шановна авторка: «1971 року побачила Божий світ... Львів – його легендарні кам'яні Леви, арки, втаємничено-скрипучі брами, голуби... Так, голуби відверто-безстрашні – на карнизах, дахах, долонях і плечах дітей. Трамвай мій улюблений, що бундував мене щоранку на площі Галицькій – у самій серцевині міста. Де би ще можна було народитися? Якби мала вибір, – ще би сто разів вибрала Бандеритат. Бруківкою зробила перші свої дитячі кроки – нею ж 1978 року пішла в музичну школу імені Соломії Крушельницької – клас фортепіано. Пречудесна атмосфера школи, гарний педагогічний колектив, талановиті однокласники допомагали відкривати мені світ музики та поезії. А втім, подальша стежина вивела на шлях образотворчого мистецтва: 1986 року вступила до художнього коледжу імені Івана Труша. Паралельно з навчанням – громадська діяльність у Товаристві Лева, участь у хорі національної та патріотичної пісні під керівництвом М. Процев'ят – «Вірли». Незліченні виїзди-гастролі всією Україною, просвітницька діяльність,

участь у фестивалі «Червона рута» 1989 року. Творчі спроби як сценариста та акторки в складі аматорського театру хору. Вистава пам'яті Василя Стуса – 1997 рік, а також сценічна Різдвяна феєрія, де кафкасом сценарію була творчість Василя Симоненка «Світло ходить до нас не в гості», – 2000 рік. Одруження та перші сімейні радощі – діти. Вже сьогодні є мамою сімох дітей: дві дівчинки та п'ятеро хлопців. Нині перебуваю з родиною у США. Поезія – це золота пуповина, що пов'язує мене з Україною, роздикує до життя і зцілює».

ВИБРАНИЙ

«...ваші мертві вибрали мене»

Джеймс Мейс

Ламаючи замки нічної скрині,
Ти кречетом упився волі гострої.
Шаманило та хмарилося помстою
Напругле небо – наче вена синя.

І місячне летіло покотьюло,
Як черокійське яре око баффало,
І землі згорбатілі сяйвом лапало,
На клапті рвало літ огуслі смоли.

А ти лови упущені піроги,
Визбируй стріли, лютістю мантачені,
Викопуй томагавк, оспалий в зачині,
Закопану війну без перемоги,

І відпливай на клич – у край пелазгів,
Де вбиті з потайсвіту просять колосу.
Будь їм за очі – станься волі голосом,
Освідчи словом голоду «гулаги».

І винесуть на спинах дужі тури
Досвітнє сонце – викрадене тінями.
І зацвіте садами українними
Допіру індіанське серце хмуре.

ЯДУЧА МОВА ОКУПАНТА

Цвіте війна у горя на стеблі,
Цвіте крізь осінь і у зиму пнеться
Трутизни пахом. Ще не спопелів
Її чорнопис вікових колекцій.

Не вмовкли біси стратних тракторів,
Які глушили крик розтятий люду...
Так місяць над селом отетерів,
Що аж блював на діл космічним брудом.

І мчить бездорожена земля,
Гірким укрита листям – полиніє.
Цвіте війна пелюстям зайшлих лярв,
Упроз вікон викобрується змієм.

Калини соком заплили міста,
Як Атлантида водами – та гляньте:
Вбиває гірше кулі – холоста –
Така ядуча – мова окупанта.

ХАРАКТЕРНИК (НАКЛИКАННЯ)

І чайною мовою моря, і кострища знаком
З білокостя виспівуйся, з крови скипай!

Виходи!

І собою здійснювшись, чіпайся за віру окляклу
Над прострації урвища, за понадземні сади.

Там, де гнізда покинуті чорно вколисують
серпень,
Розгіляччя дубів зашивають обранений схід.
Одягни, характернику, тіло – допіру
розтерпле,
Облачися у сонячну зброю на довгий похід.

А із обру виглиблєю простори гострінню
зіниці.
Це твій день ясновиджений – час уселенських
боїв.
Зісковзнули життя молоді з доленосної спиці
Перезвуч на своїй – на струні – відродились
щоби.

У поніччі муругім і променем утлим не гребує,
Зо світіння найменшого вигостри нерва мечу.
І давай-но упирю не вибачим кромсання Неба!
Не забудемо розстрілу кривого в ніч-корочун.

Ревно вилюби тут, на калиновім гніздищі волі,
Яко ніжну коханку, що всеянголіє тобі –
До стеблинки, до крихти, до одуру, щему,
до болю –
Рідну землю, осоння й блавати її голубі.

ЗАКЛЕКОТАЛА ЧОРНА ВОРОЖБА

Заклекотала чорна ворожба
В гортані літа. Чернями війнуло.
А слід од сонця никлого – як дуло –
Наставлене у спину. Лише збав!..

О, Боже, збав од сірого страху...
Не так од кулі, як од самовтечі,
Не так од смерті, як од всепреречень,
Колами вгнаних в душу коликху.

Од цвілі, що міцний буравить мур,
Од шумовиння торопкої стезі,
Од баляндрасу, що разносять бевзі,
І краще від німот, ніж од зажур.

Од сніння серця, а не від борні –
Позбав од нерва літеплого, Боже!
І не від болю, а від роздорожень,
Не од війни, неперемоги в ній!

Ще сон горгонний ніч не перебує.
І нашу землю мрякопляс копитить.
Та вої, що повстали, – честю вмиті,
Зітнуть на горло чорну ворожбу.

ЧИ Ж Я НЕ ЗАШЕПТАЛА КУЛІ? (ГОЛОСІННЯ)

Чи оберіг тобі не намолила?
Чи вишиванку не зацілувала?
Що трасери урвали неба схили –
Кервавих сонць розгублені опали.

Чи я не зашептала кулі сномом?
Не прала у молоках щастя наше?
В долоні не зловила пір'я сивеє –
на добру звістку? То чого – зволавши –

Так важко впали чорні-чорні роси?
Розлили тіні душу – в обри ночі?
Петляє місяць в зірному гогозі
Холодним свідком всеперевоплочень.

І вже немає сліз, волення тільки.
Бліді поганки – світлові ракети.
Вимолюю з огню відваги мірку...
Лише би ще запіли півні треті.

Лише би це усе-усе наснилось,
Затихлий кулемет заграв би знову.
В руці тримаю згарду повну сили...
Ворожа кривця – ріки крапаківі.

ШУКАЄШ ОКОМ ОПЕРТЯ

Ще буде час на вечори рахманні,
Ще заіскряться з віч каринки зваб.
У серці розбіжаться млосні лані
Любови... Але нині світ заслаб:

Йому болять нагуслі кров'ю брості,
Яруги рвані, трісле небо мет
У час оцей, коли до сніння мостиш
Під голову собі бронежилет.

Коли тобі утома в'яже руки,
Сизигія звиває – ти не спиш...
Уявно зводиш никлі віадуки,
Летиш в оцей ововчений крутіж.

Напруга тиші складає прицілом,
В заплави безсну рвуться знадовкіл.
Чужої тіні кажани... А милі –
Урубєє стилетів частокіл.

І кожну мить нескошеного травня
Заловлюєш на клапани життя.
Чи будуть вечори оті рахманні?
Шукає око в обрах опертя.

ТІНІ МОКСЕЛІ

Гибіли тури твої, на три поля волаючи,
Капища вснули – прокільчився чортополох.
Ти виливала утрати в сопілкові розпачі...
Всталий зо твані – міцнів, а бодай би усох.

Вився по стовбурі, ліз, окаянный, по гіллячку –
Геть заснував густокроння кільцем омели.
Вдягся у ймення твоє – воцарився...

О, вигачкуй
Зла підбатьського жало зо себе – спали.

Ач довгоручиться суче поріддя – висмоктує
Пісню Русинки і точить енергію сил.
Бий тулумбаси напруглої ночі неспоєм,
Вражого сина візьми на загострений кіл.

Бо захапущий не всне – поки кров'ю
не всититься,

В зірні – нанебні богописи – впише себе.
Ти своїм воям дай серця оголені китиці –
Ягід безсмертя – їх куля не спине, не вб'є.

Бронзові тури повстануть із чорного дерену,
З глеків розбитих пелазги злетять –
лише глянь:
Золото вилиє просвіт у море – як велено.
Тіні Мокселі підуть у болотяну хлань.

ОДХОДИТЬ КРАСИВО

Напінена вохра летить листяними газелями,
Провіює сиву мережку тремких павутинь,
Угору заламує руки дубами дебелими,
Журавиться в небо і низиться тужно у рінь.

Одходить красиво – іде в потайдні травіатою,
Упавши у руки розгорнені збулих віків.
Яругові шрами суремні вітри перелатують,
Вистрочують кроками всніжену землю граки.

Живло поосінне у білому-білому траурі
Видихує сніг – як димар клубочиться теплом.
І тільки у сніжки забавлені юнки та бахурі
Розсміюють сонце, забігле у хмарне дупло.

ПОВІРИТИ В СЕБЕ

Ти сю лодію виспівав нотами тужного моря
І безвеслу її відпустив, наче в безвідь маяк.
Переловлюю спалах, вітрила намагаю порух
І вдихаю твоє – перевіяне в часі – ім'я.

Заштриховане місто дощами – скорописи
змови,
Рвано-джинсові хмари – розпатлані хіпі
засмуг.

Завіршована кава на вогнику теплого слова,
Аби вірити в себе – зігрітись, ізнятись.

Тому

Довіряюсь тобі, як орлам довіряється небо,
Розгорнувши замежне осердя розмаху крила.
Так, як водам Землі віддається люнарна амеба,
Проливаючи світло на хвилі магічний ізлам.

Довіряюся так, наче прірва немає глибини,
І падіння – не вирок, шалена гойдалка життя,
Як дахи розгортаються шквалам до нестяму
грізним,
Як голубка, котра на долоні знайшла опертя.

Довіряю тобі – ти щоб вірив у себе... Я вірю:
У чайної лодії – сотні незнаних шляхів.
Але всякі строкаті дороги – освячені миром,
Кожна хвиля здійснює, щоб ти перевеслити
смів.

СОНЦЕПОМАЗАННЯ

Хвилюють обрій згиби гір.
Ліси онімблені у весни.
Прядуть листву
Дуби старезні,
Ростуть легендами ушир.
З корінням рвуться зо землі
Стрілчаті сосни
В неба глиби.
Гачкують гострохмарну рибу
Дощі, розбурхавши зо снів.
Забуті предки... Тіні слів
І Параджанівські закадри
На плівці вітру, в димі ватри,
Ув обезвоженій золі.
Марічка тонкоголоском
Ще докликається Івана...
Яркотне арніки сопрано,
Кульбаб сочисте молоко...
Шурхотні кроки Травяра –
Він заговорює рослини,
Чарує стебла словоплинно –
Зусюд шепотний тарарам,
Джерельні спохлипи і лад.
В тугі кимвали полонини
Проміння б'є...
Святиться днина –
сонцепомазання Карпат.

САД-ЯБЛУКОДАТЕЛЬ (ОГНЕДУХА – 9)

Настуні Лісовський

Сни мої тобою нашорошені,
Тужавіє серця оболок.
Викотило сонячну горошину
Зарево світанку і думок.
Потічкує надрами глибокими

Лоскотливе віяння твоє...
 Чи весна на мене спала вроками?
 Сниво окошила й не дає
 Ані доторкнутися зіницею,
 Ані утопити у собі.
 Солодко у мене квіти тицяє,
 Волошкує крила голубі,
 Дихає гулками вітрогонами,
 Ворохобить пам'яти луну...
 О, нагірній саде із-посоннями,
 Веселкуєш душу й чужину.
 Ти – оборонителю розгілчатий,
 Ти – яблукодатель-ворожбит.
 Хто тебе розбур'янує й вичистить?
 Хто тебе набОсо оббіжить?
 Бачиш – у браслети огадуючена
 І ношу намисто не своє,
 Пісня нені холодіє змучено,
 Стишена татарським кураєм.
 Садоньку, мого дитинства прихистку,
 Листограю і зела творець,
 Не повір, коли хто каже: «нехристка»...
 Притіни нешлюблений вінець,
 Загорни ми у зелене прОщення,
 Омивай у купелі роси.
 Юниться отава непокошена...
 Снися – повернутись не проси!

ПЕЛАЗГИ-ПЕРЕЛІТНИКИ

У ночі гаварецьке чорнозбання
 Вельможно запливали перелітники –
 Здорожені пелазги. Волі містику
 Несли в очах. У раю шовк убрані,
 Летіли на оселі позимові,
 Зачаттями віщали й колисковими,
 Розкрило, над даховими покровами.
 Молилися на журавлиній мові:
 Ясминові, кульбабі златоустій,
 І ягоді небесній, що налитими
 Промінила золОтними трембітами,
 Життю ультрамаринового устя.
 Крильми котили писанку планети,
 Живили ранки звільженими росами...
 І нині їх лелечимо і просимо
 Гніздитись – опочить од перелету,
 Коли на дереві живосилу смоли,
 Душа пливе весняними руладами –
 Одвічне свастя руху, днями ладними,
 Весною довершає року коло.

* * *

Гофровані спекою дні, погасаючи, тліють.
 Заспрагла вільготного подиху ветха земля.
 А ти не лякайся, мій Ясене, маю затію –
 Вчуваєш, як я проникаю тобі у гілля?
 Дивись, на твоєму плечі затривожені птиці –
 Серцями і перами чують незриму ходу...
 Прийми мене й нині, як то вже бувало. На-
 сниться
 Тобі у долонях моїх оболок. Я паду...
 Медово-густінно вливаюся в тебе – я смію!
 У биндах пульсуючих вен – мироточу... Я – сон,
 Отой летаргійно-заждалий од втоми. Я мрію
 Тебе захопити у свій жовтоокий полон.
 У вітроплащах заколишу тебе, закохаю.
 Вдивляйся в моє гіпнотичне осердя... Спочинь.
 Без мене ти цвів, розвивався... Без мене ти раєм
 Ділився з весною, зорею вмивався вночі!
 Зутомленого роздягну... Я – Любава, я –
 Осінь...
 Підземні мої залоскочуть тебе ручаї.
 Я кожную прожилку, вуста зазолочу, і босі
 Нехай розбігаються мавки-коханки твої.

РОЗПУСНИЦЯ

Розпусниця яка – довкіл розпуста
 З її торкань до пуп'янків тугих,
 А їй іще... а їй іще негусто
 Тих квітошалінь, пахтінь отих.
 Вітроволоса юнь. Зеленокровка:
 Брунькаві груди, пахне молочай.
 Претепло серцем одімкнула сховки –
 Таємні цноти Раю. Боже, дай
 Зернині впасти і коріння впести
 У вогку душу – лоносвіт її,
 Нехай перетинаються навхрести
 Міжзоряні, в любові, солов'ї.
 Посходяться стежини доленосні,
 Липкий листочок вирветься з пелен,
 У ті світанки – росянисто-млосні,
 Розсиплється смарагдами ген-ген!
 Спокусниця яка... Сама спокуса
 Од еманцій яблуневих мрій:
 Округлобедрий обрій, хмарка руса,
 Смакує вітер волю – сам не свій.
 Мольфарнице невизримо-принадна,
 знебесна Відо – втіхи джерело!
 Яка ти ладна... Ну яка ти ладна...
 Усесвіт Пелюстками замело...